

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény inté- zendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
--	---	--

A mi reálistáink és ideálistáink.

II.

Azokkal szemben tehát, kiket előbbi cikkünkben reálistáknak neveztünk, úgy azonban, hogy e nevet csak magunk alkalmaztuk az említett életirány embereire, egy más, elvileg más alapon álló felfogás embereit látjuk, kik számra a kisebbséget képviselik, de a kiknek működése komoly figyelmet érdemel.

Az eszmének, ha úgy tetszik, az eszménynek emberei ezek, kik tán nem annyira azzal törődnek, hogy erős alapokon emelkedjék s szilárd támasztékokkal ellátott legyen az a templom, hanem annak benseje szépítésén buzgólkodnak. Többnyire külföldeket látogatott emberek ezek, kiket ott künn erős suhanással érintvén a munkás, a szívre, a lélekre ható evangéliom szellője, itthon szívöket dobják a munkába s megtapasztalván messze a hazától, mit képes kivinni a szentség ügyeiért lángoló lelkesedés, lelkök egész erejével harcolnak a jó ügy diadaláért. A lelkípásztori gondviselés, a gyülekezet bárányainak édes tejjel itatása, a templom szolgálóinak a gyülekezet angyalaivá tétele, tehát a tévelygőknek visszatérítése, a gyöngéknak megerősítése, a lelkészi jónévnek, becsületnek emelése: ezek lebegnek előttök elérendő ideálként. A ki közülök nem járt külföldön, sokat olvasott, hallott az ottani egyházi életről s az ilyen szeretteknek saját hajlamaival egygyé forrasztása amazok táborába sorozta őt is. Hangoztatják a belmissió szükségét s a földet Isten Szentlelkének fuvallatára egyszerre a mennyország előtornáczává szeretnék átválttatni. Többet gondolnak az eszmeivel, az eszményivel, mint e földi világ nehéz anyagiságával s repülni akarnak a nagy magasságban, nem akarva megérezni, hogy, míg idelell vagyunk, számítanunk kell a porra, a sárra, mert földhöz köt mindnyájunkat földből vétetett testünk.

Ha az előbbi irány embereit inkább a hideg, a számító ész embereinek neveztük, ezeket meg bátran nevezhetjük inkább a szív, a fogékony kedély embereinek, mindkét esetben erősen hangsúlyozni óhajtván az inkább

szót azért, mert amazoktól épen nem akarjuk elvitatni a szívét, sem ezektől megtagadni az észet.

Amazoké az apai hagyomány, emezek az újabb kor emberei s legkevésbé sem csodálkozhatunk fölötté, ha ők irányokért ideálistáknak neveztetnek. A milyen régi a keresztyénségben a szent ideálistus, olyan új a mi egyházunk embereire alkalmazva ez a név.

De hát dicséret, vagy guny-e az, ha valakit ideálistának neveznek? Nem értünk ám arra nézve egyet!

Én dicséretnek veszem, mások gunyszónak tekintik s élczelődve vágják az eszmékért, az eszményiekért buzgólkodó embernek szemébe: te ideálista vagy . . . ideálistus az, amire te törzs!

Istenem, jól van-e ez így, szabad-e ez a keresztyénség határain belül? Hát az volna-e a mi teendők, életfeladatunk, hogy mindig csak az anyagiakra gondoljunk s ne repüljünk ki a magas eszményiek világába. Az ószövetségi sátor, Sionnak temploma belül minden drága kincsekben gazdag volt, míg külsejében undorító vérszag érezett, a hegyeknek fényes aranyát, értékes köveit benn a mélyben fedezi föl a bányász, egyszóval a felületen nem állhat meg az ember, befelé kell törekednie, hogy onnan hozzon ki életnek javait.

És a mi ideálistáink épen ezt akarják tenni, a külső egyháziasságot, a hol ilyen van, bensővé óhajtják átválttatni, a lélek emberévé szeretnék kicserélni a testnek emberét.

Tisztelettel adózom nekiek is, mert én ezt az így értett ideálistust valami fönséges, magasztos életelvnek tartom. Bibliái alapon nyugoszik az, kiszakítva János evangéliomának lapjairól s hiszem, hogy akkor jó el Istennek országa, ha ezen irány emberei veszik át a nekik engedelmeskedő emberiség fölött a kormánypálczát.

De . . . kénytelen vagyok egy néhány de szóval is előállani.

Bizonyos az, hogy e földi világban élő egyháztársadalmunk ezen ideálistusra még nem érett meg. Szükségünk van az anyagira, mint a szellemi és lelki életföltéte-

lére. Épen ezért nagyon erősen helytelenitem, ha az idealismus emberei valami fensőbbégi érzettel tekintenek alá a másik irány férfaira, s nagy hangon hirdetik egyházboldogító tanaikat. Legalább is olyan erős tévedés ez, mintha őket meg kigunyolják lelkes buzgóságukért, holott ha az anyagot nem emeli föl a lélek élete, akkor az ember alig több az oktan állatnál. Az az általam körülírt realismus, ha tulságba megy, kevéssel jobb a materialismusnál. Az az általam rajzolt idealismus, ha tulságba megy, könnyen rajongássá válhatik. A materialismus és a rajongás apostolaitól pedig óvja meg a jó Isten ezt a mi szegény egyházunkat!

Jobb a hideg, vagy a meleg, mint a lágymeleg, mondhatják e sorokat olvasva úgy az egyik, mint a másik irány hívei. De ez itt nem állhat. Itt a „medio tutissimus ibis“, vagy a „viribus unitis“ elv lehet az irányadó. Itt józan középúton kell haladnunk, mindakét irány eszméiből felhasználva azt, a mi jó s elvetve azt, a mi ártalmas. A józan irányu ethika utalásai vezérelhetnek itt el minket a helyes ösvényre. Az ethika pedig, a jól értelmezett bibliára támaszkodva, midőn határozottan hirdeti a szellem, a lélek felsőbbségét, az anyagiak értékét is elismeri s épen ebben áll életrevaló józansága.

Az volna hát az én szívem hő óhajtása, vajha e két irány emberei egyesült erővel, a hideg ész erejét a meleg szív erejéhez adva, egymást nem gunyolva, közösen építenék Isten szent templomát, vagy inkább, ha mindenik tanulva a másiktól, annak a templomnak úgy külsejét erősíteni, mint belsejét szépíteni törekednek.

Az ifju lelkészi generációra nézünk e mi ügyünkben szent bizodalommal, vezéreiktől várván egyelőre sokat. Egyházunk jövője van itt is kockára téve s ha erről én is el-gondolkozom s ha most néhány gondolatomnak kifejezést adtam, bizonyára senki sem veheti azt én tölem rossz néven.

Anonymus.

Egyházkerületi közgyűlés.

(Folytatás.)

Azon indítványhoz, hogy a konventi tagok ne az egyházak, hanem az egyházmegyék által választassanak, legelőször Kiss Albert egyházkerületi tanácsbíró szólott, fejtegetvén, hogy ezen indítvány tárgyalása ellentétben áll egyházalkotmányunk szellemével, a törvénynyel és a közgyűlés ügyrendjével. Igyekszik kimutatni az indítvány tarthatatlanságát s végül határozati javaslatot nyújt be, hogy az a napirendről levétessek. Ráday Gedeon gr. a szőnyegen lévő javaslatot nem elvetni, hanem a jövő gyűlés napirendjére halasztatni kéri, úgy hogy az kinyomattatván, tanulmányozás végett előre osztassék ki a tagok között. Kiss Albert elfogadja e javaslatot s a magáét visszavonja. Ferge József az indítványt az egyházmegyékhez akarja vélemény-

nyezés végett leküldetni. Thaly Kálmán a házszabályokhoz kíván szólni. Intézkedést kér arra nézve, hogy jövőre a fontosabb tárgyak az ügyrendnek megfelelőleg — a meny nyiben gyakorlatilag kivihető — a meghívó levélben jeleztessek. Továbbá az elnökségtől nyilatkozatot kér arra nézve, hogy a világi elem befolyik-e a tárgysorozat megállapításába? A gyakorlat mást mutat. Ő tiszteletben tartja ugyan az uzust, de még inkább egyháza alkotmányát. Révész Bálint püspök megadja e kérdésre a választ s ezuttal is figyelmezteti az esperesi kart, hogy jövőre a tárgyakat kellő időben terjesszék be hozzá. Thaly Kálmán megnyugszik e kijelentésben.

Tóth Sámuel, mint egyházkerületi levéltárnok jelentést tesz a levéltár rendezéséről, mely már jól előrehaladt; és kérelmére a közgyűlés megengedte, hogy évente 4—5 hónapon át napdíjjast alkalmazhasson maga mellé.

Ezzel a közigazgatási ügyek s ide vonatkozó indítványok le voltak tárgyalva, s következtek az egyházkerületi iskolai ügyek.

A tavaszon tartott tanítóképeségi vizsgáról szóló bizottsági jelentés tudomásul vétetett.

Felolvastatott a nagyszalontai ref. egyház és a városi közönség között az ottani 6 osztályu gymnásium fenntartása iránt kötött szerződés, melyszerint a tanoda felekezetenkívülinek nyilvánítatik s a fenntartás költségeinek kisebb részét az egyház, nagyobb részét pedig a város viseli.

Nagy vitát keltett a felső-szabolcsi egyházmegye azon indítványa, hogy a középiskolák részére adott államsegély a kormánynak engedett mindenféle kikötés nélkül fogadtassék csak el, úgy a mint az 1848. XX. t. cz.-ben ki volt mondva s ha ez másként kivihető nem volna, kerestessék meg az iránt a törvényhozás.

Először Lukács Ödön állott fel, az indítvány elfogadását kérve.

Balogh Ferencz előre bocsátja, hogy elvben az egyházkerület minden tagja osztja azon nézetet, hogy vajha egy iskola se szorulna az államsegélyre; de mert az idők megváltoztak, alkotmányos kormány alatt élünk s az elvek is modificálva vannak: a segély, ha csakugyan szükség van rá, igénybe vehető. A superintendentiák csak azon esetben tilthatnák el az iskolákat a segély elfogadásától, ha módjuk volna kipótolni a hiányokat. Hivatkozik a szalontai iskola épen most tárgyalt ügyére, melynél a közgyűlés minden észrevétel nélkül beleegyezett, hogy egy ref. iskola felekezetenkívülivé deklaráltassék. A konvent pedig, midőn elfogadta az államsegélyt, épen nem kívánta, hogy az iskolák felekezeti jellegüket elveszítsék. A szabolcsi indítvány felett egyszerűen napirendre térést javasol.

Kiss Albertet nagyon meglepte a Balogh Ferencz beszéde. A nagy-szalontai esetet nem tartja ide alkalmazhatónak. Ennek ellenében hivatkozik a nagyváradi példára, hol a ref. egyház iskolái községivé alakították át. Ebben azt hiszi, nincs semmi lélekemelő.

Tóth Sámuel szerint a konvent intézkedése feleslegessé teszi a szabolcsi indítványt, miután az egyes iskolák által kért segély el vagy el nem fogadása felett a kerületi közgyűlés határoz.

Révész Bálint is a konvent eljárását nagyon körültekintőnek mondja s kijelenti, hogy arra törekszik, hogy

kerületében egyetlen egy iskola se vegye igénybe az államszegélyt, kivéve a szigetit.

Dr. T i s z a István Balogh Ferenczhez hasonlóan napirendre térést indítványoz.

Még K i s s Áron szólott röviden a tárgyhöz s aztán a közgyűlés csakugyan mellőzte az indítványt.

Olvastatott a közegészségtannak a tanítóképezdekben is tanítását sürgető miniszteri leirat. E pontból az eszme rokonságánál fogva T h a l y Kálmán indítványozza, hogy a lelkészi karnak ajánltassék figyelmébe a gyermekek gondozásának ügye, mely mellett gyülekezeteikben kövessenek el minden lehető. S z e r e m l e y József jelenti, hogy tudomása szerint erre nézve már a tanfelügyelők is bocsátottak ki körlevelet. Végre a szönyegen levő ügy javaslatétel végett a tanügyi bizottsághoz tétetik át.

A középiskolai felügyelő tanács, valamint az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság jelentése tudomásul vétetett. Az előbbi jelentésnél az illető felügyelő tanács megbízott, hogy alkalmas vallástanítási könyvek miként készíttetésére adjon tervezetet. A középiskolák számára a felügyelő tanács által ajánlott tankönyvek ideiglenesen elfogadtattak. S z i l á g y i István m.-szigeti igazgató tanár november hóban tartandó jubileumára a kerület a maga képviselőiül Vályi János főgondnokot és Kiss Áron esperest küldi ki.

Az egyetemes tanügyi bizottságba Békéssy Gyula helyére a közgyűlés Tüdös János debreczeni főgymnásiumi igazgatót választja be.

Délután négy órakor előbb segélyegyleti közgyűlés tartatott, melyen a magán érdekű segélykérvények elintézése után választások ejtettek meg titkos szavazással. Megválasztattak elnökké: Vályi János, választmányi tagokká: Szabó János, Kiss Áron, Degenfeld József gróf, Ritoók Zsigmond, Tóth Sámuel, Némethy Lajos, Fráter Imre, Balogh Ferencz, jegyző: Dr. Kovács Sándor.

Augusztus 26-án T ó t h S á m u e l előterjeszti a szatmári egyházmegyének Izsák Dezső és Szarka Boldizsár által aláírt, az egész superintendentiához intézett meghívó levelét érdemes esperese Kiss Áron 25 éves jubilaris ünnepére, mely szept. 17-én tartatik meg. Révész Bálint a közgyűlés nevében a meghívást a legnagyobb örömmel fogadja. Hála adható — ugymond — az isteni gondviselésnek, hogy az ő hű szolgájára olyan gazdagon osztotta a maga kegyelmét. A közgyűlés, bár minden tagját felhívja, hogy a kik tehetik, vegyenek részt ezen ünnepélyen, névszerint megjelöli a maga hivatalos küldötteiül az elnökséget, Tóth Sámuel, Degenfeld József grótot, Lukács Ödönt és Segesváry Józsefet.

E napot a debreczeni főiskola ügyei vették igénybe. Legelőször tárgyalásra került a tanárválasztás módozata tárgyában a küldöttségi jelentés. Ezen módzat megtevése a múlt év augusztusi közgyűlésén merült fel, a tavaszi közgyűlésen tárgyalás alá is került, azonban akkor levétetett s jelentés végett egy bizottságnak adatott ki.

A bizottság által készített tevezet, 5 pontból áll s ezek egyenként vétettek fel.

Az első pont meghatározza, hogy minden egyes tanárválasztás egy a püspök és főgondnok elnöklete alatt álló 16 tagú bizottság által történik, melybe 8 tagot az egyházkerület, másik 8 tagot pedig a debreczeni egyház választ. Ha

a bizottságban a szavazatok egyenlők lennének, az elnökség dönt, s ha még ekkor is megmaradna az egyenlőség, a végeldöntés az egyházkerületet illeti. Felszólaltak e pontnál Gr. Ráday Gedeon, Kiss Albert és Tóth Sámuel. R i t o ó k Zsigmond az első pontot kiegészíteni javasolja azzal, hogy a végeldöntést az egyházkerületi közgyűlés jelenlevő tagjai titkos szavazás által ejtsék meg. Az első pont ezen pótlással elfogadtatott.

Következett a második pont, mely a következő: A kijelölést az egyházkerület gyakorolja közgyűlésén, melyen a debreczeni egyház tagjai is jelen vannak és szavazati joggal bírnak. E pontnál dr. T i s z a István azt javasolja, hogy a kijelölést egy szűkebb körű kandidate bizottság végezze. Ez azonban Kiss Albert, Degenfeld József gr. felszólalása után mellőztetvén, az eredeti szöveg maradt meg.

A 3. pont szintén változatlanul fogadtatott el. Ezen pont azt határozza meg, hogy kijelölésbe 5 pályázó hozható; kevesebb csak akkor, ha nincs elég pályázó; a kijelöltek száma azonban 3-nál kevesebb nem lehet.

A negyedik pont a kijelölés módzatait állapítja meg. E kiküldött bizottság két pártra szakadt, a többség (Degenfeld gr., Szeremley, Széll Kálmán és Tóth Sámuel) véleménye mellett a kisebbség (Némethy Lajos és Kiss Albert) külön véleményt terjesztett be. Hosszas vita után, melyben Ritoók Zs., Balogh Ferencz, Kiss A., dr. Tisza I., Révész Bálint, Degenfeld József, Thaly Kálmán, Széll Kálmán, Váradi Gábor, Sági Sámuel, Lengyel Imre vettek részt, — Révész Bálint püspöknek mindkét vélemény intencióját magába foglaló ezen formulázása fogadtatott el: Azon esetben, ha a pályázók közül kellőleg minősített 3 egyén nem volna jelölhető, az egyházkerületnek joga leendő vagy újabb pályázatot hirdetni, vagy a minősített 1 vagy 2 pályázó mellé érdemes férfiak vagy reményre jogosító ifjak közül a jelöltek számát 3-ra kiegészíteni.

Az 5-ik pont a kijelölés módzatát állapítja meg. Ez változatlanul elfogadtatott.

Következett a tanárválasztás. Főjegyző mindenek felett konstatálja, hogy a debreczeni egyház küldöttei jelen vannak. Ezek a következők: Sápó Sámuel, Némethy Lajos, Kiss Albert, K. Tóth Kálmán, Beke Mihály, Somogyi Pál, Nagy Ferencz s Dr. Ozory István helyett Jeney József. A választás a most elfogadott tanárválasztási szabályzat szerint ejtetik meg. Eredményéről lapunk múlt számában már referáltunk.

A 27-iki gyűlés — számos tag hazautazván — már kevéssé volt látogatott.

A tegnapi gyűlés jegyzőkönyve felolvastatott s némi észrevétel után hitelesítve lett.

Legelőször felvetetett az új építettópénztárról készítenő számadás ügye a gazdasági tanács jegyző könyve alapján. A tavaszon tartott egyházkerületi közgyűlés ugyan is Sápó Sámuel által felvetett azon kérdésre, kinek kötelessége rendszeres számadást készíteni a főiskolai építettópénztárról, — megboldogult V a r g a Lajos volt főiskolai pénztárnok örökösait a gazdasági tanács által felszólította a rendszeres számadás megadására. — Az örökösök egy írásbeli nyilatkozatban indokolás mellett kijelentik, hogy számadásra kötelezetteknek magokat nem tartják. A munkálatnál szükséges segédkezésök iránt azonban szavatszót vállalnak. A gazdasági tanács jegyzőkönyve felül-

vizsgálására kiküldött bizottság a közgyűlés elé ide vonatkozólag azon javaslatot terjeszti, hogy a gazdasági tanács bizassék meg alkalmas egyén keresésére, ki a számadást elkészítse.

Thaly Kálmán kérelmére, ki szerfelett különösnek találja azt, hogy örökösök nem tartják magokat számadásra kötelezetteknek, felolvastatik az örökösök nyilatkozata.

Thaly Kálmán úgy a kollégium, mint az örökösök és a megboldogult pénztárnok emléke érdekéből szükségesnek tartja, hogy a számadás elkészítették, még pedig az örökösök által. Szerette volna, ha a kollégium ügyészének véleménye is kikérte volna ez ügyben. — Ha az örökösök nem hajlandók számadást adni, per útján kényeríttessenek arra. Lukács Ödön, miután a per kimenete nagyon bizonytalan, de meg az örökösök a segédkezésre kötelezik magukat, ha kötelezettségek kimutattatik: elfogadja a jegyzőkönyv vizsgáló bizottságának indítványát. Ugyanigy nyilatkozik Soltész László is.

Sápy Sámuel felvilágosító adatokat mond el az építetett pénztár vezetéséről és ellenőrzéséről.

Kiss Albert a vizsgáló bizottság indítványát azon módosítással hajlandó elfogadni, hogy az örökösök szólittassanak fel még egyszer a számadás elkészítésére, ha ezt megtagadnák, intézkedjék arról a gazdasági tanács, szükség esetén úgy is, hogy jogi vélemény meghallgatása után bírói uton kényszerítse őket számadásra.

Révész Bálint: Talán közvetíteni lehetne az ellentétes indítványokat olyanformán, ha valaki díjazásért elkészítené a számadást az örökösök közreműködésével. Szeremley József a bizottság indítványát pártolja.

Degenfeld József gr. azon indítványt teszi, hogy az örökösök még egyszer szólittassanak fel, ha az elkészítést megtagadnák, a gazdasági tanács gondoskodjék az elkészítésről; a további teendők feletti intézkedés az egyházkerület jogául fentartassék.

Vállyi János ezen indítványt teszi: Mondja ki az egyházkerület, hogy a számadással örökösök tartoznak; ezért felhívja azokat annak elkészítésére; mit ha nem teljesítenek, az ő terhőkre a gazdasági tanács saját belátása szerint keressen alkalmas egyént. Minthogy ezen ügy elkészítése hosszabb időt vehet igénybe, a kérdéses összegnek megfelelő biztosíték kikötéséről is gondoskodjék a bizottság.

Szabó János a jegyzőkönyv-vizsgáló bizottság indítványát pártolja. Kiss Albert s Thaly Degenfeld J. indítványát pártolják, utóbbi a Vállyi János indítványának végső szakaszának hozzátoldásával. Végre is a Degenfeld József gr. indítványa fogadtatott el.

Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv vizsgáló bizottságnak jelentése a nánás büd-szentmihályi vasut ügyében. A bizottság indítványára, Katona Endre helytelenítő, s Degenfeld József gr. pártoló felszólalása után elfogadtatott a bizottság javaslata, melyszerint a kollégium, mint t. dadaí birtokos a nevezett vasut törzsrészvényeiből annak megnyitása után 5 év alatt egyenlő részletekben 5000 frt értékűt vesz át.

(Vége köv.)

Könyvismertetések.

Mennyiségtan a népiskolában. Vezérkönyv az elemi iskola I—VI. osztályaiban tanítók számára. Pályadíjt nyert mű. Irta Kovács Lajos tanítóképezdei tanár. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület tulajdona. Ára 1 frt. 80 kr.

I. Számtan.

Az első osztály tananyaga a tiszántúli ev. ref. egyházkerület népiskolai tanterve szerint ez:

Az egytől tizig — egytől huszig terjedő számkörben a négy alapszám minden lehető formában. Törtek előismertete, fogalma, felek, negyedrészek gyakorlati megismertetése. Római számok XX-ig.

Ismertető szerint a számtanításnál is a kezdet a legnehezebb. Azért az első osztály tananyagának feldolgozásáról lehetőleg tiszta képet kívánok nyújtani a következőkben.

Szerző szerint a számtanítás természetes útja ez: szemlélet, elvonás, alkalmazás. A tanítás eszközei: élőszó, írás, (utóbbi e fokon csak mint az élőszóval végzetek másolata).

Párhuzamosan állítja fel a tanítás tárgyát, módját s eszközeit.

A tanítás tárgya az alapszámok fogalma, megnevezése, hozzá és elszámolás, a számsor, összeadás és kivonás, szorzás és osztás (mérés) minden lehető formában.

A tanítás módja tárgyakon, tárgyak nélkül, elvontan, tiszta számfogalmakkal. Alkalmazva az életre. A tanítás eszközei az élőszó, írás, jegyek, számképek, számjegyek megismertetése és használata.

A szemléltetés tárgyai: borsó, paszuly, tengeriszemek, vessző, koczka, golyó.

Az első osztály tananyagát két részre bontja:

I. Rész az 1-től 10-ig terjedő számkör.

A tizig czélszerűnek tartja hosszabb időzni a 3—5—10-nél.

Minden alapszám fogalmát tárgyhoz kötve fogatja fel. A felfogott számot iratja jegyekben (vonás, pont, karika) számképekben (egy, két, három vonás, pont, karika akként összeállítva, ahány egységet szándékszik, mint összeget képekben feltüntetni.) Felfogatja a számsort. Ügyesen, észrevétlenül megy át az elvont számokra. A hozzá és elszámolást párhuzamosan, fokozatosan tárgyalja.

„A tiz”-nél a második gyakorlatban a hozzá és elszámolás segítségével tanítja a számok helyét a számsorban. A számképeket 1—10-ig úgy alkotja meg, hogy abból érzékelhető legyen: egyik s másik alapszám hány egy, hány kettő, hány három, hány négy, hány öt. A 3-ik gyakorlatban a számképek mellett ismerteti a számjegyeket. Már az 1—3-ig terjedő fokon részekre bont, összehasonlít, összefoglalja az összeadást és kivonást. Így folytatja a 3—5 és 5—10-ig terjedő megállapodási lépcsőkön. Midőn 10-ig jutott: a számképeket elhagyja, számjegyekkel dolgozik. A hozzá és elszámolást alkalmazza példákon, szétbont, összehasonlít s mindezeket alkalmazza feladatok megfejtésére. Megtanítja a + — > < jelek jelentését, olvasását, alkalmazását.

A 4 gyakorlatban tanít a szorzás és osztásról. A szorzást az összeadásból alkotja, az osztást rövidített kivonásként mutatja fel s a felvett számkörön belül az alapszám-

mokat rendre szorozza, osztja, méri, alkalmazza. Megismerteti, hogy hanyad része az 1 a 2-nek . . . 10-nek, hogy áll elő az osztás által a fél vagy ketted. A tanítottakat lépésről-lépésre alkalmazza, sőt még ugynevezett egyenleteket is tud alkotni. p. o. Egy gyermek diót kapott az anyjától, megette felét s meg négy diója maradt, hány diót kapott. Végre összefoglalja a szorzást és osztást, a másik két alapművelettel. Példák: Mennyi kell 9 harmadrészéhez, hogy annyi legyen, mint a 8 fele. Hányval kevesebb a 7 hetedrész 2×2-nél? Egy zsemlye ára 2 kr, hány zsemlyét vehetnék 2×5 kron? Hány 3 lábu széknek van 1-el több lába, mint két négy lábu széknek? Kilencz forintom van, de annak harmadrészével adós vagyok, ha kifizetem adósságomat, hányszor 2 frtom maradt? stb. stb. A tanító részére minden új mozzanatot előre megmagyaráz, szükséges voltát igazolja.

II. Rész 1—20-ig terjedő számkör.

1. Gyakorlat. Számlálás szóval. Hozzászámolás 1—20-ig. A számsor 1—20-ig. A számlálás ugrással 11-től kezdve, de mindig egyet elhagyva, megkapjuk a páratlan — 12-től kezdve, de mindig 2-öt elhagyva, a páros számokat. Azután ugráltat 3—4—5-öt előbb 10-ig azután 20-ig. Írásban. Öntudatra hozza a tiz leírását, a tizest és egyest, ezek helyét, leírásuk módját.

2. A gyakorlatban írásban az alapra ekként épít tovább. $1 \times 1 = \text{hát } 11 + 1$? $1 + 2 = \text{hát } 11 + 2$? $2 + 2 = \text{hát } 12 + 2$? $4 + 1 = \text{hát } 14 + 1$? Szétbont úgy, hogy az egyik rész mindig 10, p. o. $11 = 10 +$, $15 = 10 +$, $10 = 11 -$, $10 = 15 -$, az összehasonlításnál ugyanígy jár el. Azután egyik tizes csoportból átmegy a másikba. Itt elsőbb összead, aztán kivon, szétbont, összehasonlít. Minden formához ad alkalmazásul megfejtendő feladatokat. Azután szoroz, mér és oszt, az összeadást összekapcsolja a szorzással és osztással, p. o. $(2 \times 6) + 4 =$, $(3 \times 6) - 17 =$, $(2 \times 7) : 6$. Kétszer tiz bárány kilencz hián hány bárány? Három ember osztózik 16 meg 3 hold földön, hány egész hold jut egynek? Hány hold marad még akkor fen osztatlanul? Hanyadrész jut egynek az egy holdból? Végre utasít, hogy az I—XX római számok is betanítandók.

Az egytől huszig terjedő számkörben megismerteti a mértékeket s pénzeket, mindeniket a maga helyén.

Az eddig előadottakban véleményem szerint tiszta képet adtam arról, hogy megfelelt-e szerző a tanterv azon követelményeinek, hogy az 1—20. számkörben a négy alapművelet minden lehető formában feldolgoztassék.

Láthatjuk ebből, hogy mennyi a tanító teendője az első osztályban s hogy a számtanítás módszeres tanítása a gondolkodás közszerűköve; végre itéletet mondhatunk arra nézve is, hogy valjon meg van-e vetve a biztos alap arra nézve, hogy a számtanítást ezen módon bátran folytathatjuk tovább.

„Lassan siess, tovább jutsz eltikkadsz ha sebesen futsz.“

Ezen számkörnek a szerző által leirt módon betanítását illetőleg szükséges még megemlítenem, hogy e kört ily módon csak osztálytanítás mellett lehet egy iskola év alatt betanítani. Az osztatlan iskola tanítója kifogja válogatni azt az anyagot s annak azon módozatait, a mi és a melyek általa is elvégezhetőek egy év alatt. Azon módozatokat, melyek az első évben elmaradtak, a második évben az ismétlés

alkalmával fogja feldolgozni. Ha nem tette, terhet kíván vonszoltatni következen uton.

Ezek után nem tartom szükségesnek, hogy szerzót lépésről-lépésre kövessék ismertetésében. Ugyanazért szabadságot kérek ki arra, hogy egy ideig csak a főbb számkörök betanításánál követett tanmenetet jelezzem.

Dóczy Gedeon.

(Folyt. köv.)

Adalékok a tiszántúli ev. reformált egyházkerület történetéhez.

XIII.

Berta Sámuel.

Vácsi Sándor.

Kerekes József.

25 Baja István.

Porubszki Ferencz.

Varga János.

1791. ápril 19-én.

Szabó József tarpai volt rector miután vizsgát tett, a mándi egyházba, felhatalmaztatást nyert.

Ez az utolsó bejegyzés, a tiszántúli egyházkerület legrégebbi jegyzőkönyveinek ezen 2-ik kötetében.

Egyházkerületi gyűlés. 1759. Ápril 25.

Deputatio superintendentiális.

Jelenvannak főgondnok Dobozi Mihály, Lónyay László, Domokos Márton, Szeremley Sámuel világiak; egyházi részről a superintendens, Szöllősi István szabócsi, Kaszap István kunsági, Nagyfalusi János közpészolnoki esperesek, a debreczeni s több más lelkészek.

A gyűlés alkalomszerű könyörgéssel nyitattik meg. III. kötet 1-ső lap.

Nagyfalusi János börvelyi lelkész s megválasztott közpészolnoki esperes hivatalában megerősítetik. III. kötet 1-ső lap.

Ordinatio. Kaszap István turkevei, Tatai Ferencz debreczeni, Rákosi Márton Tasnád-szántói lelkészek kéznek főretétele által megerősítetnek. III. kötet 1-ső lap.

Canonica visitatio. Amáramarosi, érmelléki és ugocsai esperesek legközelebbi visitatióiról szóló jelentései olvastattak. A többiek még nem küldettek be. III. kötet 1-ső lap.

Formata. A lelkészi oklevél váltságáért a superintendensnek 5, a generalis notariusnak 4 máriás fizetessék; az eddigi szokás szerint, míg a superintendens másként nem határoz. III. kötet 2-ik lap.

Lelkész felavatás. A népesebb gyűlések el távoztatása végett az esperesek a lelkészi hivatalra felavatandókat, részenként és különböző időkben mutatassák be a superintendensnek, a mint legcélszerűbben lehet; ha pedig magok nem jöhetnek, küldjenek

két tanácsbirót az egyházmegye pecsétetes bizonyítványával ellátva. III. kötet 2-ik lap.

Szoboszlai Péter füredi lelkész sérelme. — Tatai Ferencz debreczeni lelkész és Paksi Szatmári István debreczeni tanár egyházkerületileg kiküldetnek azon vád megvizsgálására, a melyet Szelek György füredi lelkész, Szoboszlai Péter ottani vólt lelkész ellen emelt, mint a ki a füredi templom szószékéből, ezen évi ápril 13-án különféle eretneki és káromló tanokat hirdetett; melyek miatt ő a beszédnek ellentmondott és azt félbe is szakította. A nevezett vizsgálók arra is felszólíttatnak, hogy egy vasárnapon a füredi néphez mindketten egy-egy, az alkalomhoz illő népszerű beszédet tartsanak. III. kötet 2. 3. lap.

Oláh István sárospataki iskolából kitiltott tanulót, a szabócsi esperes, Szöllősi István és maga a traktus is, lelkészségre nem bocsáthatja. III. kötet 3-ik lap.

Harsányi István középszolnoki vólt esperes neje panaszkodik, hogy a férjétől maradt vagyon lefoglaltatott azon igaztalan okon, mintha férje a traktus pénzét elpazarolta volna. A mostani esperes vizsgálja meg a dolgot s kérjen tanácsot az egyházmegyebeli pátrónusoktól. III. kötet 3. lap.

Költség. A minap a szatmári iskola ügyében a felséges udvarhoz fáradozott követeknek 20,—

Stipendium. Néhai Paksi Szatmári Mihály Pataki vólt igazgató tanár legkisebb fiának, a most Leydenben tanuló Dánielnek ugyanannyi darab császári arany utalványoztatott, ez most helybenhagyatik. III. kötet 4. lap.

Szláv egyházak. Vajkóczi, migleszi, jenkei igen szegény ref. szláv egyházak segélyezés végett hirdettessenek ki s a begyülemelő segélyből 30 frt a vajkóczi pap fizetésére fordíttassék; a többi, ha marad, oly stipendiumra, melynek segélyével ama szláv egyházak számára lelkészek képezthetessenek. — Mindezek Jessenius (talán Jeszenszky?) György lelkésznek Máczáról 1758. nov. 3-án kelt kérelme folytán történtek. III. kötet 4. lap.

Egyházkerületi gyűlés 1759. május 22. Debreczenben.

Reggeli istenitiztelet előtt a superintendens elnöklete alatt jelenvannak Szöllősi István szabócsi, Marosi István érmelléki esperesek; Tatai Ferencz debreczeni egyházmegyei jegyző és helyettes esperes és más tiszteletes férfiak.

Lelkész felavatás. A szabócsi egyházmegyéből következő, már exmittált s jó bizonyítvánnyal ellátott egyének, az Isten lelkének segítségül hívása

után, kéznek főre tételével ordináltattak és confirmáltattak, u. m. Sóltész János Halászra, Lészfalvi Ferencz Ugornyára, Miskólczi János Vásáros-Naményba, Szigeti János Orosra, Komádi János Lorántházára, Csombor György Szamosszegre, Vámosi István Gyűrere, Kegyes Ferencz Pócspe Tribe, Miskólczi Demjén György Berkeszre, Megyaszi András Nagy és Kis-Varsányba, Miskólczi Mihály Megyesre, Mezei István Pátrohára, Megyaszi Mihály Vencsellőre, Szentpéteri István Gyulajra, Tokai Pál Rohodra, Halász András Vajára, Tardi István Dögébe, Bátor Szénás István Jándra, Simon Pál Berczelre, Enyedi András Anarcsra, Horváth Mihály Panyolára, Szerencsi István Gebére, Orbán Sándor Bogdányba, Bodvai János Komoróra, Mólnár Péter Bogátra, Peleskei Miklós Kis-Létára, Sólmosi György Kárászra, Livi József Kálló-Semjénbe, Farkas Gergely Lövére, Kozma István Romocsaházára, Czeglédi János Ibronyba, Hadházi István Sényőre. III. köt. 4. 5. lap.

Szoboszlai Péter füredi lelkész ügye. A reggeli istenitiztelet után, a már említettekén kívül jelenlétén még Kápolnási Mihály bihari esperes és több más lelkészek; a gondnoki kar részéről pedig Dobozi Mihály főgondnok, Bági Patai Sámuel, Domokos Márton, Félegyházi Ferencz, Szilágyi Mihály, Herczeg János, Kuthy István, Domokos Lajos. — A vádlottnak saját írásai s itt a gyűlés előtt is élőszóval ismételve tett nyilatkozatai s más bizonyítékok szerint következő balvéleményei vannak:

1) Az isteni lényegben csak egy személy van, t. i. az atya.

Tóth S.

(Folyt. köv.)

Nekrológ.

Sipos Imre belényesi közszeretben álló ev. reform. lelkészt pótolhatlan veszteség érte. Folyó augusztus hó 19-én forrón szeretett nejét Vecsey Cornélia asszonyt a kérlelhetetlen halál egész váratlanul ragadta ki a forrón szerető férj s három kis gyermeke karjai közül 5 napi súlyos szenvedés után életének legszebb idejében, 31 éves korában, boldog házas életének 11-ik esztendejében.

Hogy mily érzékeny csapás ez a hátrahagyottakra nézve, ezt nem czélem e helyen rajzolni, hisz alig hiszem, hogy van valaki e lapok t. olvasói között, ki ezt mélyen ne érezné. Rövid 31 év! 11 évi boldog házas élet! Szerető fiatal özvegy férj, három kicsiny árva!

Alig hiszem, mondom, hogy ezt mindenki ne érezné, mert hiszen mindnyájunknak vólt már kedves halottunk, a kit, míg élt, nagyon szerettünk, mindnyájan érezzük azt, hogy mit jelent megválni attól, ki szívünkhöz vólt forrva, hogy milyen fájdalom járja át a kesergő szívet, midőn kedves halottját a sötét koporsóba látja elzárni szemei elől.

Vecsey Cornélia asszony elhunyt felett oly so-

kan hullatjuk a veszteség miatt fájó könnyeinket, óh mert, ha kevesebb lett egy jó anyával, kedves nővel és több 3 kis árvával, ugyanakkor kevesebb lett egy minden tekintetben kitűnő lelkészével, ki ha valaki, úgy ő bizonyára megérdemelte ama szép „tiszteletes asszony“ nevet.

Midőn a belényesi ev. ref. lelkészcsalád elvesztette őrangyalát, ugyanakkor elvesztette a belényesi ref. egyház forrón szeretett lelkésznoáját, kit igazán tisztelt, szeretett és soha el nem feled!

Ő már nincs többé a földön, nincsen mi közöttünk, de emléke fenmarad sokáig!

Legyen neki könnyű a föld!

Pihenjen csöndesen a föltámadás dicső reggeléig!

Temetése f. hó 20-án Belényes város s vidéke közönségének óriási részvéte mellett következőleg ment végbe:

A temetés d. u. 4 órára volt határozva, de már délután 2 órakor a tágas lelkészi udvar minden része megtelt a közönséggel, városiakkal, a közel fekvő falvak lakóival. Végre elérkezett a szomorú óra, a koporsó számtalan virágkoszorukkal borított födele elzárta a kedves halottat szerettei, tisztelői szemei előtt.

A gyászos udvaron egy-két halotti ének vers elénekélése után Dobray Ferencz, Pinczés János r., Barna Zsigmond és Zsigmond Géza segédlelkészek vették föl a koporsót s vitték át a már a legelőkelőbb városi s vidéki közönségtől zsufolásig megtelt templomba, hol Győri József tárkányi lelkész mondott rövid imát s valóban szivekig ható remek beszédet, mely könyeket csavart ki az egybegyűlt szemeiből, ezek után még egy halotti ének s megindult a gyászos sereg a halottak néma csendes országa felé a temetőbe, hol Pinczés János remetei ref. lelkész imája után Zsigmond Géza belényesi ref. s. lelkész tartott bucsúbeszédet a hatolt sír felett. Így adtuk át a kedves halottat, a derék lelkésznoát, a jó anyát az anyaföldnek, kívánván áldást poraira, vigaszt kedveseinek!

Igy hagytuk őt a néma temetőben, szívünk ama buzgó fohászatát bocsájtva Istenhez: hogy az árvák és özvegyek Istene és atyja fedezze be a siránkozó szomorú lelkeket vigasztalása drága palástjával. Az elhunyt ifjú anya és nő sírjára hintse az emlékezet szelid virágait!

Tegye édessé álmaikat s dicsőségessé fölébredésüket!
Belényes, 1885. aug. 22.

Zsigmond Géza,
ref. s. lelkész.

Előleges válasz nt. Könyves Tóth Mihály urnak.

A második Nyiltlevelet is azzal a tisztelettel fogadtam, melylyel nagytiszteletű uram, mint a magyar ref. lelkészi kar egyik legkitűnőbb tagja iránt, ifjuságom óta viseltetem. Ezen felül még örültem is annak, hogy igénytelen soraimmal alkalmat szolgáltatam arra, hogy tanulságos és magvas cikkével a sajtó terén föllépjen, melynek utóbbi időben ritkán van ahhoz szerencséje.

Ugy látom én is, hogy a földolokban nézeteink merőben ellentétesek, s azok is fognak maradni. A „n a g y o n ö r e g é s e l a l é l t e m b e r t“ azonban, hála Istennek, nem mutatják az általa forgatott fegyverek; sőt, mivel nekem azon a mezőn különben is csekély jártasságom van, várhatom,

hogy a mérkőzésben . . . én huzom a rövidebbet. Mindazáltal, mivel a II-dik levél több állításaira lényeges észrevételeim vannak s a kollégium ügyét, mely a legutolsó egyházkerületi végzéssel távolról sem nyert kívánt megoldást, az olvasó közönség nem csekély figyelemmel kíséri: tüzetesen felelni kívánok tiszteletre méltó ellenfelem újabb soraira s ez alkalommal kiterjeszkedni némely kapcsolatos tárgyra, melyek főleg a kollégium kormányzatára vonatkoznak.

Az ügy némely részleteit s mellékkörülményeit azonban a helyszínén kellően nyomoznom: addig, míg erre időt és alkalmat nyerhetnék, a választást elhalasztom s kérem a t. szerkesztőséget szintugy mint a Nyilt Levél t. íróját, hogy e késedelmességért nekem bocsásson meg.

Nem mulaszthatom el azonban már most szíves köszönetemet nyilvánítani azon érdemem feletti elismerésért s jó kívánatokért, melyekkel sorai közben csekélységemet megtisztel. Viszonzásul én is kívánom neki, hogy azt a megérdemelt nagybecsülést és tiszteletet, melyben ország-szerte részesül, sokáig lelki testi erőben és boldogságban élvezze, hogy gazdag ismereteivel s törhetetlen nemes lelkületével maradjon továbbra is a mi dicsekedésünk s Debreczen méltó büszkesége.

Isten velünk!

H.-M.-Vásárhelyen, 1885. aug. 31.

Szeremlei Samu.

Különfélék.

A Nagy József alapítványi bizottság határozatáról lapunk múlt számában már referáltunk s e szép pályázatról bővebb tudósítást ígértünk. Beváltjuk ígérteinket. A bizottság főtiszt. Püspök és nagys. Vályi János Főgondnok Urak elnöklete alatt aug. 28-án jött össze s felolvastatván Dicsőfi József, jelenleg debreczeni segédlelkésznek, ki az ösztöndíjat tavaly élvezte, külföldi tartózkodásáról szóló jelentése s feltüntetettvén a pénztár állása s jelezte, hogy a Békési Gyulának 1882-ben adott, de általa, időközben tankezületi főigazgatóvá levén, visszatérített 500 frtra is pályázat hirdettetett: olvastatnak a pályázati kérvények. Az első és a második pályázó általánosságban jelzett külföldi tanulmányi utazást akarna tenni. A harmadik pályázó a helvét földön fekvő és francziaországi ref. theologiai akadémiákat akarja felkeresni, a theologiai tanárokkal élő összeköttetésbe lépni, főiskolánkat előtök ismertté tenni; óhajtaná még az angol presbyterián egyház londoni theologiai kollégiumát megtekinteni és az ott alapítási stádiumban levő magyar ösztöndíjat a személyes érintkezés hatályos eszközével megszilárdítani. A negyedik pályázó az európai egyházak missziói működését óhajtaná megismerni s ezenkívül esetleg gyűjtést is rendezne vagy saját épülő egyháza, vagy szegény lelkésztársai anyagi helyzetének javítására. Az ötödik pályázó hazai ref. egyházunk gyakorlati életképességének és ható erejének növelését akarván eszközölni és biztosítani, e czélból óhajtaná a morva, cseh, osztrák és az unió által be nem nyelt németországi, valamint franczia és valdens spórákat meglátogatni, hogy megismerné azon általunk nem ismert erőt, mely ezen élő ref. spóráknak lételt, erősbödést, sőt a jövő misszióját biztosítja. A hatodik pályázónak czélja volna behatólag megfigyelni külföldön a gyakorlati irásma-

gyarázatot és személyesen megismerni az irodalom e gazdag ágának kitünőbb képviselőit; észlelni azon pásztori tapintatot, mely a confirmatio áldását az egész életre biztosítani tudja; tanulmányozni a prot. gyülekezeti morált s fölkeresni végül az elfajzott baptismus (nazarenismus) forrásait. A bizottság nagy örömét és teljes meglepődését nyilvánította a pályázat szép eredménye fölött, midőn ev. ref. egyházunknak és iskoláinknak kimagasló munkás emberei pályáztak az ösztöndíj elnyeréseért, a mi azt igazolja, hogy nem halt ki az ismeret- és tudvágy, sőt inkább fokozódott az. Sajnálattal fejezte ki a bizottság a felett, hogy csak egy ily czéludíj áll rendelkezése alatt, holott mindenik pályázót óhajtaná czélja elérésében segíteni. Az akadémikusok számára való ösztöndíjra csak egy pályázó jelentkezett, ki a berlini egyetemen a hittani és bölcsészeti szakok hallgatója s ugyezzel, mint egyéb bizonyítványaival kitünően megfelelt minden pályázati kelléknek. Nevét tudjuk: Fiók Károly, főiskolánk harmadévi széniora, a kitünő nyelvész.

Érettségi vizsga tartatik Debreczenben, e hó 2—9-ig bezárólag. 12 növendék egész érettségi vizsgát tesz, mintegy 25-en pedig pótvizsgát. A vizsgáló bizottság elnöke Tóth Sámuel tanár, kormányképviselő Dr. Csiky Kálmán budapesti főgymn. rendes és egyetemi magán tanár.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottsága a következő felszólítást intézi egyházkerületünk lelkészeihez: Nagytiszteletű lelkész ur! A főtiszteletű egyházkerület folyó évi ápril hóban tartott közgyűlése j. k. 72. sz. a. megrendelvé, hogy a tanítók részére a szükséges vezérkönyveket az egyházak, illetőleg az iskolák szerezzék be s azok, mint az iskola tulajdonai, szálljanak át tanítóról-tanítóra: van szerencsénk nt. lelkész urnak, mint iskolaszéki elnöknek, tisztelettel tudomására hozni, hogy eddigelé egyházkerületünk kiadásában a következő vezérkönyvek jelentek meg: 1. Útmutatás a ker. vallás népiskolai tanítására. I. kötet. Ára 80 kr. Vezérkönyv az 1—4 elemi osztályok tanítói számára. Irta Kovács Lajos. 2. Útmutatás a ker. vallás népiskolai tanítására. II. kötet. Ára 55 kr. Vezérkönyv az 5—6. elemi oszt. tanítói számára. Irta Kovács Lajos. 3. Vezérkönyv a női kézimunka osztályonként tanításához. Ára 1 frt 50 kr. Irta Dóczy G. 4. Vezérkönyv a természetrajz tanításában. Irta Sente József Ára 1 frt 20 kr. 5. Mennyiségtan a népiskolában. Vezérkönyv az elemi iskola 1—6. osztályaiban tanítók számára. Irta Kovács Lajos. Ára 1 frt. 80 kr. Tisztelettel értesítjük továbbá nt. lelkész urat, hogy a vallástanításhoz szükséges kézikönyvek u. m. 1. Bibliai történetek a 3. s 4. elemi oszt. számára. Irta Kovács Lajos. Ára 20 kr. 2. Keresztýén vallástan az 5. s 6. elemi osztály s a confirmatiohoz készülők használatára. Irta Kovács Lajos. Ára 18 kr. 3. Egyháztörténet a B. és A. tantervhez. Irta Gergely Károly. (Sajtó alatt, folyó évi szept. 1-re kapható lesz) megjelentek s a vezérkönyvekkel együtt Csáthy Károly könyvárusnál, mint az egyházkerület bizományosánál 5% árkedvezménnyel megrendelhetők. Miután a főtiszteletű egyházkerület az elemi első és második osztályu tanulók kezébe semmiféle vallástani kézikönyvet adni nem enged, hanem ezen osztályok vallástani tananyagát egészben az illető s már kiadott vezérkönyvbe rendelte felvenni; miután továbbá a többi

elemi osztályok számára a vallástani kézikönyvek már készen vannak: hivatkozással a főtiszteletű egyházkerület folyó évi ápril hóban tartott közgyűlése fentebb hivatolt végzésének következő pontjára; „egyházkerületünk népiskoláiban mindenütt az egyházkerület tulajdonát tevő kézikönyvek használtassanak,” mely „kötelező szabály ellenőrzésére az egyházmegyék esperesei s általában a lelkészek felkérletnek és utasítatnak”: tisztelettel kérjük nagytiszteletű lelkész urat egyfelől arra, hogy a felügyelete alatt lévő iskolákban az első és a második osztályu tanulókkal vallástani kézikönyvet felvétetni; más részről az egyházkerületünk tulajdonát tevő s fentebb elősorolt kézikönyveken kívül a vallástanításnál más kézikönyvek használatát megengedni ne méltóztassék. Tisztelettel Debreczen, 1885. augusztus hó 1. Ugyanezen bizottság közli még e tudósítást: A tiszántuli ev. ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottsága nevében tisztelettel felkérjük a következő pályaművek szerzőit, hogy miután műveiket a nevezett tanügyi bizottság elfogadhatónak nem találta s szerzőiknek visszaküldeni határozta; méltóztassanak levélben Némethy Lajos debreczeni ev. ref. lelkészt értesíteni, hogy műveiket mely czim alatt s hova kívánják elküldetni. Az el nem fogadott visszaküldendő pályaművek ezek: 1. Ó és új szövetségi történetek III-ik és IV-ik elemi osztályok számára. Jelige: „Az igaz ember hitből él“ 2. Keresztýén egyháztörténelem. Jelige: „Tudakozzátok az írásokat“ 3. Magyar olvasókönyv. Jelige: „Dusgazdag bánya a tapasztalás.“ V-ik VI-ik osztályok számára. 4. Számítási és mértani vezérkönyv hat füzetben. Jelige: „A ki nem számol, könnyen csalatkozik.“ 5. Természetrajzi olvasókönyv. Jelige: „Óh természet — óh dicső természet!“ 6. Abc és elemi olvasókönyv vezérkönyvvel. Jelige: „Tanítsd a gyermeket az ő utának módja szerint.“ 7. Abc és elemi olvasókönyv vezérkönyvvel. Jelige: „Győzzön a mi jobb.“ 8. A rajztanítás vezérkönyvvel egy melléklettel. Jelige: „A rajz magva a művészetnek.“ 9. Rajztanítás az elemi iskolában 59 drb. rajzlappal. Jelige: „A rajz beszélő gondolat.“ Tisztelettel Debreczen, 1885. szept. 2-án. Némethy Lajos, a végrehajtó bizottság elnöke. Kovács Lajos, a bizottság jegyzője.

Új könyvek. Megjelent Dobos János Egyházi beszédeinek I. kötete, mely szerzőnek az újabb, 1850—1880. közötti korszakból való közönséges vasárnapi tanításait foglalja magában, 25 egyházi beszédet közölvén a kiadó előszaván s a szerző autobiográfiáján kívül. Az érdekes és mindenesetre értékes munka részletes ismertetésére okvetetlenül gondunk lesz. Szondy Béla sarkadi ref. segédlelkésztől vettük „Népszerű Szentírásmagyarázatok a Szószéken“ cz. vállalatának 5-ik és 6-ik füzetét, melyben ő XXXIII—XLIII. magyarázatban 1 Sám. 4, 1—2-től 1 Sám. 5, 7—9-ig megy. Szerzőt munkája e részében is gyakorlati irány, világos, könnyed stylus, tiszta keresztýén felfogás jellemzik. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe! Melegh Gyula m.-szigeti bölcsélettanár pedig előfizetési felhívást küldött „Jogbölcselet“ cz. munkájára, mely 20—25 ívre fog terjedni 2 frt árral.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**